

وزارت بهداشت، درمان
و آموزش پزشکی
معاونت توسعه مدیریت و منابع
مرکز بودجه و پایش عملکرد

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی کرمان

پژوهشگاه
آینده پژوهی در سلامت

مدل‌های ارزیابی و استقرار نظام‌های

اطلاعات مالی حوزه سلامت (۲)

تاب ۱۹

نشریه
آینده
بهتر

گازنامه علمی آموزشی

مهر ماه ۱۳۹۴

Institute for Futures Studies in Health

مهم‌ترین چالش‌ها

در نظام سلامت استفاده از نظام‌های اطلاعاتی کارآمد جهت افزایش کارایی، اثربخشی، کیفیت خدمات و رضایتمندی مراجعین ضرورتی انکارناپذیر است. هدف نهایی از استقرار نظام‌های اطلاعات سلامت، جمع‌آوری و پردازش داده‌ها، گزارش‌گیری و استفاده از اطلاعات ضروری به منظور بهبود اثربخشی و کارایی خدمات سلامت و در نتیجه مدیریت بهتر در تمام سطوح خدمات سلامت به صورت ادغام یافته است.

در گروه نیروی انسانی نیز شاخص‌های مربوط به کمبود نیروی انسانی و توانمندسازی آن‌ها ارائه گردیده است.

- بررسی وضعیت نیروی انسانی موجود در تمامی سطوح نظام سلامت
- برگزاری جلسات آموزشی برای آن‌ها
- در تأمین مالی، وضعیت تخصیص منابع به نظام‌های اطلاعاتی بررسی می‌گردد.
- تعیین هزینه‌های عملیاتی مربوط به جمع‌آوری داده‌ها
- جلب حمایت خیرین در راستای ارتقا و وضعیت نظام سلامت
- در بخش تسهیلات شاخص‌های مرتبط با شاخص‌های نرم‌افزاری، سخت‌افزاری و ارتباطی مورد بررسی قرار می‌گیرند.
- بررسی وضعیت در دسترس بودن نرم‌افزارها و پایگاه‌های داده
- بررسی وضعیت در دسترس بودن کتاب‌ها، لوازم، فرم‌ها و ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها، ذخیره‌سازی و گزارش‌گیری
- در قسمت فرایند وضعیت جمع‌آوری و کیفیت اطلاعات ارزیابی می‌گردد
- بررسی کیفیت و بهبود کیفیت گزارش‌ها
- بررسی مکانیسم‌های جمع‌آوری اطلاعات سلامت
- در دو بخش دیگر نیز وضعیت گزارش‌های تولیدشده و نحوه بازخور به زیرمجموعه از طرف سیاست‌گذار مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.
- بررسی نیازهای اطلاعاتی کشور
- بررسی جامعیت، کیفیت و در دسترس بودن گزارش‌ها
- بررسی میزان سازگاری سیستم‌های طراحی شده با پویایی و تغییرات محیط
- بررسی وضعیت ارائه بازخور به تهیه‌کنندگان گزارش‌ها و ارائه‌دهندگان خدمت

سازمان جهانی بهداشت چک‌لیستی برای ارزیابی نظام‌های اطلاعات سلامت ارائه کرده است؛ که می‌توان آن را در هفت گروه شامل: تولید و حاکمیت، نیروی انسانی، تأمین مالی، تسهیلات، فرایند، گزارش‌ها و ارزیابی، تداوم و پویایی طبقه‌بندی کرد.

در گروه تولید و حاکمیت کلیه شاخص‌های مرتبط با رهبری، برنامه‌ریزی و اولویت‌گذاری و هماهنگی و مشارکت بین بخشی ارائه شده‌اند.

- انتخاب مرجعی برای ایجاد هماهنگی بین سازمانی و قانون‌گذاری
- تعیین چشم‌انداز و اهداف سیستم
- تعیین نیازهای اطلاعاتی و برنامه‌ریزی برای مرتفع ساختن آن‌ها
- جلب مشارکت ذینفعان و ایجاد هماهنگی میان آن‌ها
- برقراری همکاری‌های بین‌المللی برای تقویت نظام‌های اطلاعات سلامت

راهکارها

۱. تولیت و ساختار حقوقی

۱.۱. رهبری

- تعیین سازمانی به عنوان متولی استقرار نظام‌های اطلاعات سلامت در کشور
- تعیین شورایی کارگروه هماهنگی بین سازمان‌های ذی‌ربط
- تعیین چشم‌انداز سیستم‌های اطلاعات سلامت با همکاری و مشارکت حداکثری ذی‌نفعان همچنین برقراری همکاری‌های بین‌المللی و استفاده از تجارب کشورهای موفق در این زمینه

۱.۲. اولویت‌گذاری و برنامه‌ریزی

- بررسی وضعیت سیستم‌های اطلاعاتی موجود و برنامه‌ریزی برای یکپارچه‌سازی آنها
- تعیین اهداف و مداخلات برحسب نیاز کشور و سپس زمان‌بندی آنها با ظرفیت‌های منابع انسانی، مالی و... و ساختاری
- ابلاغ برنامه‌های زمان‌بندی شده به تمامی ذینفعان در راستای دستیابی به اهداف تعیین شده و همچنین تعیین بازه‌های زمانی مشخص برای نظارت و ارزیابی

۲. یکپارچه‌سازی و استقرار سیستم واحد

۲.۱. فرآیند

- مشخص ساختن نیازهای اطلاعاتی سیاست‌گذاران و مدیران در سطوح مختلف و استانداردسازی و تعیین زمان‌های لازم برای ارائه گزارش‌ها
- تدوین شاخص‌های کلیدی و موردنیاز در دو بخش دولتی و خصوصی و ایجاد الزامات قانونی و حقوقی برای ارائه اطلاعات لازم و به موقع از سوی دو بخش
- استانداردسازی فرم‌ها و شیوه‌های ثبت داده‌ها در تمامی سطوح نظام سلامت

۲.۲. نیروی انسانی

- مشخص ساختن سطح دسترسی برای کاربران سیستم برحسب نیاز در سطوح سازمانی، کشوری و استانی
- برگزاری جلسات آموزشی و بازآموزی برای کارکنان برحسب نیاز آنان
- استفاده از خبرگان حوزه‌های مرتبط با امر سلامت برای تحلیل و تفسیر داده‌ها و اطلاعات مالی حوزه سلامت

۲.۳. منابع مالی

- تعیین هزینه‌های عملیاتی اجرای بسته‌های اجرایی و پروژه‌ها
- تعیین منابع مالی پایدار موردنیاز به صورت جاری و توسعه‌ای سیستم اطلاعات مالی

۲.۴. فناوری و تجهیزات

- شناسایی اطلاعات هر پایگاه داده و برنامه‌ریزی برای بهبود آنها
- بررسی نحوه یکپارچه‌سازی و هم‌راستاسازی سیستم‌ها، نرم‌افزارها و پایگاه‌های اطلاعاتی موجود
- تأمین تجهیزات و نرم‌افزارهای پردازش داده و گزارش‌گیری
- فراهم‌سازی کتاب‌ها، لوازم، فرم‌ها و ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها، ذخیره‌سازی و گزارش‌گیری

۳. ارزیابی و بهبود سیستم

۳.۱. ارزیابی و بازنگری دوره‌های آموزشی نیروی انسانی

- ارائه بازخورد به تهیه‌کنندگان گزارش و ارائه‌دهندگان خدمت برای بهبود کیفیت و افزایش انگیزه
- ایجاد انگیزه در تمامی افراد برای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد و به تبع آن استفاده بهتر و دقیق‌تر از سیستم‌های اطلاعاتی
- طراحی مکانیسم‌هایی برای تشویق سازمان‌ها در ثبت بهتر داده‌ها و ارائه گزارش‌های با کیفیت‌تر

مراجع

- World Health Organization. "Framework and standards for country health (information systems)." (2008)
- World Health Organization. Monitoring the building blocks of health systems: a handbook of indicators and their measurement strategies. World Health Organization, 2010

